

D · N

2/1 1949

Perspektiv på västsamverkan

En genom alliansavtal eller garantifördrag organiserad samverkan till Västeuropas försvar och fredens trygghet har på mindre än ett år för den allmänna opinionen i det stora flertalet demokratier kommit att framstå som den enda hållbara lösningen av säkerhetsproblemet. Vid sidan av förhandlingarna och debatterna kring denna fråga har emellertid en allt livligare diskussion uppstått kring ett vidare perspektiv: de europeiska väststaternas sammanslutning till vad de mera vågsamma kallar Europas förenta stater, de mera försiktiga en västunion. I England, som trots allt är och förblir den ledande fria staten i Europa, har denna idé under hösten förfäktats i en rad skrifter. Främst av dem står den unga ekonomen Barbara Wards "The West at Bay"; den boken borde snabbt översättas, den förtjänar att läsas av alla med något intresse för vår Europas och världens framtid. Att Barbara Wards meningar i stort sett delas av det brittiska regeringspartiet har senast klarlagts genom den broschyr — "Feet on the Ground, a Study of Western Union" — vari detta parti preciserat sin inställning till problemet.

Ett samarbete mellan väststaterna och mellan väststaterna och USA är i första rummet nödvändigt med hänsyn till försvaret och säkerheten. Detta samarbete eller ansatserna härtill är inte orsaken till Europas uppdelning i två stridiga maktgrupper; tvärtom, skriver Barbara Ward, en samverkan i väster "ifrågasattes inte av västerns statsmän förrän Europas uppdelning blivit ett ödesdigert faktum". Vad som gör samverkan nödvändig är — enligt det brittiska arbetarpartiets formulering — "Rysslands på expansion och splittring systematiskt inriktade politik, som gör alla försök att samarbeta med detta land fruktlösa, om man inte besitter lika stor eller större makt". Förenta staterna kan bli Europas hjälpare, därför att dess politik inte dikteras av imperialism. Det största och senaste beviset härför är Marshallplanen; om denna vore imperialistisk, skulle — enligt arbetarpartiets broschyr — det vara första gången i världshistorien som en stat med vilja att erövra sökte ena sina tilltänkta offer i stället för att söka "söndra och härska". Medan Ryssland gör allt för att hindra samverkan i Västeuropa — och

till och med eggjar sina drabantpartier att sabotera Euro-pahjälpen — ser USA ett starkt och enat Europa som idealet, det är det klaraste beviset på var imperialismen råder.

Samverkan till försvar är emellertid inte nog. Ekonomisk samverkan är nödvändig. Marshallplanen hjälper visserligen för några år framåt. Men på lång sikt är det otänkbart att Västeuropas balans skall klaras med amerikanska dollar. Ja, det går inte ens under de närmaste åren. Den väldiga produktionsökning som Marshallplanen förutsätter och vill bidra till är inte möjlig utan ett samarbete av fastare och intimare art än det Marshallplanen själv föreskriver. Och de svårigheter som här föreligger är inte väsentligen beroende av de båda världskrigen. De är ett uttryck för att Västeuropa och i första hand England förlorat sin privilegierade ställning. De visar behovet av större ekonomiska enheter än de europeiska staterna. Endast genom en samordning som underlättar handeln i Västeuropa blir stabilitet och blomstring på lång sikt möjlig.

Denna tes, som i detalj och med utomordentlig energi utföres av Barbara Ward, leder då den skall omsättas i praktiskt handlande till svårigheter inte bara såtillvida som de skilda regeringarna och folken av känslöskäl och på grund av praktiska intressen tvekar att begränsa sin handlingsfrihet. Inom en etablerad västunion måste de deltagande staterna vänja sig vid att finna sina sär-

intressen asidosatta för det allmänna intresset. Förhållandet till USA kan antas leda till slitningar. Ty även om USA önskar ett ekonomiskt starkt och oberoende Västeuropa, så måste dess skapande i punkt efter punkt medföra beslut i strid mot omedelbara amerikanska intressen. USA:s roll blir att uppamma en ny statsorganisation som, då den väl är fullt utbildad, uppträder som ekonomisk konkurrent och kanske också som politisk rival.

Redan av detta skäl kan betvivlas att en västunion som begränsas till Europa skulle fylla sitt ändamål. Då Barbara Ward framhåver de ideella motivet som kan ge kraft åt en strävan till politisk och ekonomisk samverkan, framstår denna begränsning än mera som godtycklig. Den förening av kristen individualism, frihetskänsla och tolerans om vilken hon talar är lika utmärkande för USA som för Västeuropa — den representeras i själva verket främst av USA och England.

De skrifter som här berörts lägger upp stora perspektiv, men de syftar för den närmaste framtiden främst att fastslå det nödvändiga i ett samarbete mellan de fria folken — ett samarbete som säkrar mot angrepp och möjliggör ekonomisk blomstring. På den punkten representerar de tidens stora politiska rörelse, en överväldigande folkopinion från Stilla havs-kusten till järnridån.